

تأثیر هنر بومی بر آموزش ابتدایی به استناد طرح بوم با نگاهی بر خوس دوزی

عاطفه سلیمی فینی، الهام سلیمی فینی

دانشجوی آموزش ابتدایی، آموزگار پایه ششم دبستان دخترانه سما

چکیده:

از زبان هنری برای توسعه آموزش و پرورش، همچنین برای توسعه اقتصادی، سیاسی و اجتماعی، مذهبی و فرهنگی و... استفاده می‌نمایند. از آنجایی که صنایع دستی نتیجه ابتکار و خلاقیت و تفکر می‌باشد و با توجه به اینکه آینده شغلی و موفقیت اجتماعی دانش‌آموزان از موضوعات مهمی است که می‌توان در ارتباط مستقیم با تحصیل آنها باشد بنابراین برای تحقق این مطلب توانایی نظام آموزشی، توانمندی معلمان و آموزش اثربخش دانش‌آموزان شرط لازم و مهم می‌باشد. طبق پژوهشی که از دانش‌آموزان سه کلاس پایه ششم در دبستان دخترانه سما واحد بندرعباس انجام شده می‌توان به این نتیجه رسید که آموزش صنایع دستی بومی در کتاب کار و فناوری پایه ششم با خلاقیت ارتباطی دو سویه دارد و در این بررسی‌ها دیده شد که دانش‌آموزانی که از مهارت، خلاقیت و تمرکز بیشتری برخوردار هستند می‌توانند بیشتر در معرض آموزش و تولید محصولات صنایع دستی قرار بگیرند.

واژگان کلیدی: تأثیر هنر، آموزش، طرح بوم، خوس دوزی

مقدمه:

تلفیق هنردست و استفاده از ابزارهای بومی و سنتی در خلق یک اثر را صنایع دستی می‌نامند. اساسی‌ترین عنصر در ساخت صنایع دستی هنر دست انسان است و این مطلب ارزش این اثر را دو چندان می‌کند. هنرهای سنتی، مجموعه هنرهای اصیل و بومی و مردمی هر کشور است. ^۱خوس دوزی از هنرهای سنتی و قدیمی ایرانی است که از دوران صفویه در بندرعباس و بلوچستان از رونق زیادی برخوردار بوده است. این هنر با استفاده از فلز نقره و طلا به جای نخ، بر روی پارچه اجرا می‌شود. با توجه به اینکه صنایع دستی هرمزگان که در جنوب کشور ایران قرار گرفته است از جمله صنایعی است که بیشتر جنبه‌ی مصرف محلی داشته است اما علاقه‌مندان به عرصه هنرهای سنتی از کارهای موجود در این صنعت بسیار استقبال می‌کنند و هنرخوس دوزی یکی از انواع رودوزی‌های این منطقه است. بعد از دوره صفویه در پیشرفت این رودوزی گامهای موثری برداشته شد و این هنر به زیباترین شکل ارائه گردید. این هنر شامل دوخت نوارهای باریک خوس یا همان نقده که به رنگ‌های طلایی و نقره‌ای و... بر روی پارچه‌های توری ریز بافت که می‌توان آنها را شمارش کرد و در طرح‌های هندسی، منحنی، دانه‌ای، اسلیمی و خشتی پایه بلند است. از این هنر بیشتر برای تزئین و تولید پرده‌های توری، روسری‌های توری (جلبیل) و چادرهای توری (معمولاً به رنگ مشکی یا تیره)، لباس عروس، شال، جلدقرآن، شلوار، روتختی، رویه کوسن، کلاه، کیف، پیراهن و دمپایی و ماسک و... استفاده می‌شود.

نقش‌هایی که بیشتر در خوس دوزی مورد توجه است بیشتر نقش ستارگان به شکل شش‌پر، هشت‌پر و دوازده‌پر، نه‌خشت، کندوعلی، شش‌قلب، خشت در خشت، ستاره کوچک و حاشیه‌ی برگ انجیری، قلبی خالی، تکدوزی، پردوزی، گل‌گوشواره‌ای، نقش گل، ستاره‌ی چهارپر و... می‌باشد. هنرمندان این خطه گاهی دویا چند هنر را تلفیقی کار می‌کنند مانند هنر خودس دوزی با پولک دوزی و یک اثر جدید خلق می‌کنند.

پس با توجه به موارد فوق می‌توان گفت: تربیت هنری در رشد مهارت تفکر، خلاقیت، شکل‌دهی ارزش‌ها و رویکردهای افراد بسیار سهیم است. (اعلامیه یونسکو، ۲۰۰۶). گی (۲۰۰۴) در تصریح پیامدهایی که هنر با خود به همراه می‌آورد بیان می‌کند

^۱ مریم بهزادی منش

^۲ Gee.